

شور نوجوانی در اسارت بلوغ زودرس

خیلی‌ها بلوغ نوجوانان را زودتر از سن انتظار، آفت و بلا می‌دانند، خیلی از والدین از این بلوغ ابراز نگرانی می‌کنند و عده‌ای هم آن را معادل گرایش به گناه می‌دانند، آیا چنین برداشت‌هایی از بلوغ زودرس منطقی است؟

جام جم آنلاین: خیلی‌ها بلوغ نوجوانان را زودتر از سن انتظار، آفت و بلا می‌دانند، خیلی از والدین از این بلوغ ابراز نگرانی می‌کنند و عده‌ای هم آن را معادل گرایش به گناه می‌دانند، آیا چنین برداشت‌هایی از بلوغ زودرس منطقی است؟ آخرین بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد که طی 10 سال اخیر سن بلوغ دختران دانش‌آموز ایرانی به میزان قابل توجهی کاهش یافته است. به طوری که این بلوغ به عنوان دلیلی بر اختلالات قامتی و کوتاهی قد دختران تعبیر شده است. روان‌شناسان معتقدند: از نظر اجتماعی بلوغ زودرس باعث می‌شود کودک دچار خشونت، لجاجت، عصیان در برابر دیگران، تن دادن به انزوا و گوشه‌گیری و ارتباطات نامناسب شود.

از نگاه برخی روان‌شناسان بلوغ زودرس عاملی در بروز یکسری مشکلات اخلاقی است و نوجوان از نظر عقلانی وقتی در گروه همسالان قرار می‌گیرد، از نظر تمایلات نفسانی و خواسته‌های غریزی تمایلات بزرگ‌ترها را دارد و چون از نظر عقلانی به درجه‌ای از رشد نرسیده که قادر به حفظ و کنترل خود شود، ممکن است بیشتر به لغزش بيفتد. اما تجربه ثابت کرده که متأسفانه علت تمام این پیشداوری‌ها دانش و آگاهی اندک مربیان و والدین در مورد بلوغ زودرس است و بسیاری از نوجوانان نیز هیچ اطلاعات خاصی در مورد بلوغ زودرس ندارند و هیچ اطلاع‌رسانی صحیحی در نظام آموزش پیش‌بینی نشده است. این در حالی است که موثرترین فرآیند درمان انجام معاینه و درمان بسیار زود، قبل از 12 سالگی است و بعد از آن درمان‌ها بدون اثر است.

کاهش سن بلوغ و عوارض آن

دکتر مجید ابهری، متخصص علوم رفتاری و آسیب‌شناسی اجتماعی می‌گوید: «#171؛ انسان در یک مرحله از زندگی به بلوغ جسمی و طبیعی می‌رسد. از نقطه نظر رفتارشناسان 3 نوع بلوغ برای هر انسان در نظر گرفته می‌شود که عبارتند از: بلوغ جسمانی، فکری و فرهنگی و بلوغ اجتماعی که ملاک رشد جسمانی در جوامع مختلف بلوغ جسمانی است یعنی بعد از گذار از بلوغ جسمانی فرد مستعد ازدواج یا برقراری ارتباط با جنس مخالف می‌شود و هورمون‌های جنسی بعد از بلوغ با توجه به شرایط محیطی شروع به ترشح می‌کنند، معمولاً در شرایط اقلیمی گرم و با تغذیه محیط گرم بلوغ جنسی 3 تا 5 سال نسبت به شرایط اقلیمی سرد زودتر در رفتار به وجود می‌آید.»

به طور کلی ملاک بلوغ جنسی سن تقویمی نیست بلکه ظهور علائم بلوغ در فرد است که این علایم در پسران و دختران متفاوت است. به گفته کارشناسان، متأسفانه در سال‌های اخیر بلوغ جنسی در دختران و پسران 3 تا 5 سال جلوتر از سن طبیعی‌شان اتفاق می‌افتد که این مساله علل خاصی دارد. یکی از این علل می‌تواند تغذیه باشد. بسیاری از گوشت‌های مورد مصرفی، آلوده به هورمون‌ها هستند و این هورمون‌ها یک دلیل بر بلوغ زودرس نوجوانان است.

تماشای فیلم‌های مهیج و تحریک‌کننده نیز دومین عامل بلوغ زودرس در نوجوانان عنوان شده است. حدود 90 درصد از فیلم‌هایی که در ماهواره‌های مختلف پخش می‌شوند به خاطر تحریک غدد جنسی آنان را به بلوغ زودرس مبتلا می‌کند. علت دیگر برقراری ارتباط با جنس مخالف است چون بلوغ زودرس مطابق با بلوغ عقلی و تقویمی نیست و دختر و پسر که دچار بلوغ زودرس می‌شود به خاطر ضعف مهارت مدیریت رفتار بر کنترل خود و هیجان‌های رفتاری دچار انحرافات فکری از جمله تمایلات همجنس‌گرایانه و انحرافات دیگر می‌شود.

علل بلوغ زودرس

دکتر مدبر آراسته، روانپزشک نیز در مورد بلوغ زودرس نوجوانان می‌گوید: معمولاً پسرها در 12 تا 16 سالگی و دختران از 10 تا 14 سالگی به بلوغ می‌رسند البته دختران یک تا 2 سال زودتر از پسران به بلوغ می‌رسند.

بلوغ دارای صفات ثانویه جنسی و تغییراتی است که در فیزیولوژی بدن ایجاد می‌شود.

اگر علایم بلوغ در پسرها قبل از 10 سالگی و در دخترها قبل از 8 سالگی بروز کند، بلوغ زودرس است که امروزه باتوجه به جمعیت و بهبود تغذیه و بهداشت سن بلوغ در دنیا رو به کاهش است به عنوان مثال در سال‌های 1800 میلادی دخترها در 16 تا 17 سالگی

بالغ می‌شدند، ولی امروزه این سن پایین آمده است به طوری که در نژاد سیاه و قفقازی دختران در 7 تا 8 سالگی به بلوغ می‌رسند و سن رسیدن به بلوغ مدام در حال تغییر است. او در پاسخ به این پرسش که علت بلوغ زودرس چیست؟ می‌افزاید: در دختران عامل ارث اثرگذار است. دختری که مادرش در سنین پایین بالغ شده احتمال این‌که خودش هم در این سن بالغ شود زیاد است. از عوامل دیگر می‌توان به علل بیماریزا اشاره کرد به عنوان مثال؛ وجود تومورهای مغزی در ناحیه تالاموس و سابقه مننژیت در بلوغ زودرس موثر هستند.

عامل دیگر تغذیه و مواد غذایی است که استفاده می‌کنیم که از 2 جهت قابل بررسی است. یکی این‌که تغذیه با مواد نامناسب باعث بلوغ زودرس می‌شود و گوشت‌ها و شیرهای هورمونی یکی از دلایل این بیماری پنهان عنوان شده است. از علل دیگر می‌توان به وجود اسباب‌بازی‌هایی اشاره کرد که در بازار وجود دارند و در آنها ترکیباتی وجود دارد که سبب تسریع بلوغ می‌شود. در واقع این ترکیبات شبه‌هورمون‌هایی هستند که به صورت آگروجن وجود دارند و تاثیراتی همانند هورمون‌های جنسی بر فرد به‌جا می‌گذارند.

نکته: نوجوانی که دچار بلوغ زودرس شده در بسیاری موارد مجبور به ترک شیطنتهای دوران کودکی است، بنابراین انتظار و توقع بیجا از او منجر به بروز سرخوردگی می‌شود

و در صورتی که کودک اسباب‌بازی را به دهان ببرد این شبه‌هورمون‌ها وارد بدنش می‌شوند و باعث به وجود آمدن بلوغ زودرس در آنها می‌شود. این شبه‌هورمون‌ها در مواد زیادی مانند حشره‌کش‌ها، ضدآفتاب‌های غیراستاندارد و ... وجود دارند که در اثر تنفس یا لمس وارد بدن کودک می‌شوند. از علت‌های دیگر می‌توان به رسانه‌ها اشاره کرد.

دیدن فیلم‌های هیجان‌انگیز یا صحنه‌های تحریک‌آمیز تاثیر مستقیمی بر ترشح هورمون‌های جنسی دارد و باعث جلو افتادن بلوغ می‌شود. این روانپزشک در مورد عواقب زودرس بلوغ می‌افزاید: بلوغ زودرس از 2 جنبه برای ما مهم است؛ یکی جنبه فیزیولوژیک و بعد جسمانی است. نوجوانانی که دچار بلوغ زودرس می‌شوند، در ابتدا چون قدشان سریع‌تر از دیگران بلند می‌شود، در نهایت افراد کوتاه‌قدی می‌شوند، چون روند رشد قدشان به طور طبیعی طی نشده و در دوره بعدی رشد متوقف می‌ماند.

تغییراتی که در بدن این نوجوانان به‌وجود می‌آید، از چند جنبه مهم است. پسری که دچار بلوغ زودرس می‌شود، قدش بلند می‌شود، از این رو به لحاظ قد شبیه نوجوانان همسن و سال خودش نیست و چه بسا همسن و سال‌هایش او را در جمع خودش قبول نمی‌کنند و اغلب به خاطر قد بلندش سعی می‌کند قوز کند تا کوتاه‌تر به نظر بیاید.

صورت بقیه صاف و بدون جوش است؛ در حالی که صورت او پر از جوش و در حال درآوردن ریش و سبیل است و همه این مسائل باعث می‌شود که او اعتماد به نفسش کم شود.

به گفته این روانپزشک، در این نوجوانان افزایش میل جنسی دیده می‌شود و چون درکشان از این میل کودکانه است، اطلاعات و آگاهی‌هایشان نیز کم است. نوجوانانی که دچار بلوغ زودرس می‌شوند دچار اضطراب، افسردگی، اعتماد به نفس پایین و مهارت اجتماعی ضعیف هستند.

کودک بالغ را نزد پزشک ببرید

این روانپزشک در پاسخ به این پرسش که چگونه می‌توان به این نوجوانان کمک کرد، می‌افزاید: مهم‌ترین مساله، تشخیص زودرس این مساله است. وقتی علائم اولیه بلوغ شروع می‌شود، قبل از این‌که به مرحله فیزیولوژیک برسد، باید سریع تشخیص داده شود و به پزشک متخصص غدد یا اطفال مراجعه کنند. در خیلی از موارد می‌توان از ابتلا به این مساله در نوجوانان جلوگیری کرد.

اگر این مساله ادامه پیدا کند و علائم بلوغ ظاهر شود، دیگر هیچ کاری نمی‌توان انجام داد. باید سعی کنیم آموزش‌های لازم را به کودکان بدهیم. مسائل جنسی را باید به شیوه‌ای مطمئن به آنان یاد بدهیم؛ به شیوه‌ای که کودک خجالت نکشد و از آن مطلع شود. باید مهارت‌های اجتماعی و آموزش‌های لازم به کودکان داده شود تا آنان این مهارت‌ها را سریع‌تر بیاموزند تا بتوانند خودشان را وارد جامعه کنند و خانواده‌ها باید روی کارهای آنان نظارت کامل داشته باشند.

بلوغ زودرس و سردرگمی جوانان

دکتر شهلا کاظمی‌پور، جامعه‌شناس و معاون پژوهشی مرکز مطالعات جمعیتی آسیا و اقیانوسیه نیز در این باره معتقد است که از نظر اجتماعی تا 7 سالگی دوران کودکی، 7 تا 12 سالگی نوجوانی اول، 12 تا 18 سالگی نوجوانی دوم، 18 تا 25 سالگی دوران جوانی و از 25 تا 64 سالگی دوران میانسالی و پس از آن دوران سالخوردگی نامیده می‌شود.

به گفته او؛ معمولا دختران در اواسط نوجوانی اول و پسران در اواخر نوجوانی دوم به بلوغ جسمی می‌رسند البته لازم به ذکر است که بلوغ فکری 18 سال به بالا است و گاه ممکن است شخص در 30 سالگی به بلوغ فکری برسد.

با تنوعی که در سطح جامعه ما به وجود آمده ممکن است بلوغ فکری در سنین بالاتری در شخص ظاهر شود.

این جامعه‌شناس در مورد بلوغ زودرس جسمی می‌افزاید: نوجوانانی که زودتر از سن مشخص به بلوغ جسمی می‌رسند در میان مدرسه و همشاگردی‌هایشان مشخص هستند، در واقع این نوجوانان از نظر فکری خردسال هستند ولی به بلوغ زودرس رسیده‌اند. به عقیده دکتر کاظمی‌پور، بلوغ زودرس غیرقابل انتظار است و خانواده‌ها برای این مساله برنامه‌ریزی نمی‌کنند و به ذهنشان هم خطور نمی‌کند که شاید فرزندشان 2 تا 3 سال جلوتر از بقیه بچه‌ها به بلوغ برسد و چون انتظار ندارند، شرایط بهبود را برای کودک فراهم نمی‌کنند و در این مرحله نوجوان دچار سردرگمی می‌شود.

این استاد دانشگاه با بیان این مطلب که این سردرگمی مشکلات زیادی را برای نوجوان به وجود می‌آورد یادآوری می‌کند: نوجوانی که دچار بلوغ زودرس شده است نمی‌تواند نیازها و خواسته‌های طبیعی‌اش را بر زبان بیاورد زیرا که همه از او انتظار رفتاری معقول و بزرگانه دارند در حالی که نوجوان می‌خواهد شیطنتهای خودش را داشته باشد و این مساله برایش سرخوردگی ایجاد می‌کند.

کاظمی‌پور می‌گوید: وسایل ارتباط جمعی و مدرسه باید خانواده‌ها را در مورد این مساله آگاه کنند و به آنان بگویند که ممکن است بلوغ روند طبیعی نداشته باشد و کودکانشان زودتر یا دیرتر به بلوغ برسند و آمادگی برخورد با این مسائل را داشته باشند. زیرا همان‌گونه که بلوغ زودرس مسائل و مشکلات خاص خودش را دارد بلوغ دیررس هم باعث به وجود آمدن سرخوردگی در کودکان می‌شود از این رو باید در مورد این مسائل فرهنگسازی شود و آنان با تمام این مراحل و راه‌های بهبود آن آشنا شوند.

خانواده‌ها باید بدانند که در مرحله بلوغ فرزندشان از طریق پزشک یا ریش سفید خانواده در جریان مسائل جسمی‌شان قرار بگیرند و بدانند اگر نوجوانی دچار بلوغ زودرس شد از او انتظار یک آدم بالغ را نداشته باشند زیرا ذهن او هنوز کودک است.

شاهین مهدوی / جام‌جم